



РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
Биро за развој на образованието
СКОПЈЕ

Примено:	24.06.2010		
Орг. единица	Број	Прилог	Вредност
04	2411/1		

Врз основа на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Сл. весник на РМ“ бр. 58/00 и 44/02) и член 30 од Законот за основно образование („Сл. весник на РМ“ бр. 103/08), министерот за образование донесе наставна програма по предметот *музички симулации и рилмички вежби* за III одделение на деветгодишното основно образование за учениците со оштетен слух.

J. Koparinski

АРХИВСКИ ПРИМЕРОК



**АДАПТИРАНА НАСТАВНА
ПРОГРАМА
ЗА УЧЕНИЦИТЕ СО
ОШТЕТЕН СЛУХ**



**МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
БИРО ЗА РАЗВОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕТО**

**МУЗИЧКИ СТИМУЛАЦИИ
И РИТМИЧКИ ВЕЖБИ**

III ОДДЕЛЕНИЕ

Д. Ђоковић

**ДЕВЕТГОДИШНО
ОСНОВНО ОБРАЗОВАНИЕ**

Скопје, април 2010

1. ЦЕЛИ НА НАСТАВАТА ВО III ОДДЕЛЕНИЕ

Ученикот/ученичката:

- ▶ да применува правилен пејачки став (седење, држење, дишење);
- ▶ да ги применува култивирани оралната експресија и пеешето (умерено пеене без гримаси, дигање на рамења и викање);
- ▶ да се оспособува да пее песни со разновидна ритмичко- мелодиска линија;
- ▶ да се поттикнува и навикнува на аудитивна перцепција;
- ▶ да се оспособува за активно слушање на музиката;
- ▶ да препознава музика од различни инструменти;
- ▶ да ги памети, повторува, користи движењата во музичко – ритмичките активности;
- ▶ да се воведува во елементите на нотното писмо;
- ▶ да се запознае со детски музички инструменти (мелодиски) и да свири со нив;
- ▶ да создава интерес за изведување на звучни ефекти, спонтани импровизации на кратки музички мотиви и др.;
- ▶ да се поттикнува за сопствено музичко изразување;
- ▶ да умее да ја користи компјутерската техника за музичко изразување.

*Одредени цели може да се реализираат само со учениците со поголеми остатоци на слухот.

D. Kostančević

2. КОНКРЕТНИ ЦЕЛИ

1. ПЕЕЊЕ И АРТИКУЛАЦИЈА (ориентационо 18 часа)			
Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ да се поттикнува правилно да го држи телото при пеење и артикулација; ▶ да развива интерес за пеење; ▶ да го проширува опсегот на гласот; ▶ да развива чувство за ритам; ▶ да може да воочи различни ритми; ▶ да идентификува определен ритам (1:1 и 1:2, односно 2:1); ▶ да пее песни различни по содржина и карактер; ▶ да се воведува за пеење по ноти со тактирање. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Правилен став при пеење ▶ Пеење песни по слух (детски, уметнички, народни, поврзани со државни и верски празници) различни по содржина и карактер (опсег c1 – c2) ▶ Пеење на елементарни мелодиски вежби и песни по ноти (со употреба на сол1 и ми1 во траење на половини и четвртини) 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Пеење по слух ▶ Пеење по ноти ▶ Тактирање (<i>йоимой се воведува како стврчен израз наместо „удирање“ и како йодгойовка за йоимой „йаки“ кој ќе се разработува во йогорнише одделенија).</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Вежби за правилно пеење и артикулација, држење на телото, вежби за дигење (да пее без напрегање, умерено, без гримаси, дигање на рамената, без викање и др.); ▶ изведба на бројалки и брзоборки со точен ритам и јасна дикција (пр., бројалки и брзоборки познати на учениците, како заедничка игра во круг со плескање на рацете или чекорење во ритам)*; ▶ пеење песни различни по содржина и карактер (пр., пее песни за годишните времиња, детски песни; народни песни и др. со опсег c1 – c2)* ▶ доживување и препознавање на траењето на четвртина и половина преку бројалките (1:1 „Енци-менци“; 1:2 „Тара-тара-тарана“)*; ▶ вежби по слух со кратки мелодиски мотиви сочинети од тоновите сол1 и ми1 (пр.1: наставникот го пее мотивот со именување на тоновите, а учениците го повторуваат; пр. 2: наставникот го пее мотивот со текст, а учениците го повторуваат со именување на тоновите)*; ▶ пеење на елементарни мелодиски вежби и по ноти со тактирање*.

*Одредени цели и активности се наменети за учениците со поголеми остатоци на слухот.

D. Korbanski

2. МУЗИКА И ДВИЖЕЊЕ (ориентационо 22 часа)

Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ да се поттикнува да ги усогласи своите движења со музичките карактеристики; ▶ да развива чувство за ритам; ▶ да изведува музичко-ритмички чекорења; ▶ да се поттикнува да изведува движења според однапред утврдена кореографија; ▶ да запознава и изведува едноставни народни ора од различни етнички заедници; ▶ да се поттикнува за учество во елементарни музички драматизации. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Музичко-ритмички чекорења (чекорење, марширање, потскокнување) ▶ Музички игри ▶ Танцување (валс) ▶ Елементарни музички драматизации (со користење на танц и пантомима) 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Валс 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Комбинирање на чекорења, потскокнувања, престојувања и др. движења според дадени вибрации на одредена подлога; ▶ изведување движења според вибрациите на одредени ударни инструменти; ▶ изведување движења на телото со цел изразување на брзо и бавно темпо; ▶ учество во музички игри; ▶ изведба на едноставни танци и ора од различни етнички заедници и култури; ▶ изведување заедничка игра во круг со плескање на рацете или чекорење во ритам); ▶ танцување на валс; ▶ учество во елементарни музички драматизации.

D. Kostovska

3. СЛУШАЊЕ МУЗИКА (ориентационо 12 часа)*

Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ да слуша и препознава: класична, народна и музика за деца; ▶ да го препознава карактерот на музиката (весела, тажна, брза, бавна и др.); ▶ да разговара за музиката што ја слуша; ▶ да препознава народни песни и ора; ▶ да слуша и препознава звуци на одредени музички инструменти. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Слушање класична и народна музика, како и музика за деца ▶ Слушање музички фолклор (народни песни и ора од својата етничка заедница и од другите заедници) 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Инструмент ▶ Изведба ▶ Изведувач ▶ Композитор ▶ Народна песна и оро 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Слушање куси исечоци од класичната музика: (доживување на забавувањето и забрзувањето на темпото, како и намалувањето и зголемувањето на динамиката придружено со визуелизација (ИКТ) и вибрации); ▶ слушање музика за деца; ▶ песнички од детски фестивали; ▶ народна музика (песни и ора од различни етнички заедници на Македонија и од светот); ▶ запознавање на звучноста на музичките инструменти преку слушање на музички дела или фрагменти (хармоника, флејта, барабанче, гитара, дајре); ▶ визуелизација на музиката преку ИКТ програми.

*Одредени цели и активности се наменети за учениците со поголеми остатоци на слухот.

З. Стефановски

4. СВИРЕЊЕ НА ДЕТСКИ МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ (ориентационо 10 часа)			
Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ да развие осет за ритам; ▶ да се запознае со начинот на свирење на одредени детски музички инструменти; ▶ да повторува кратки ритмички мотиви; ▶ да повторува кратки мелодиски мотиви; ▶ да придружува позната песна со одредени ДМИ. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Ритам ▶ Мелодија ▶ Свирење на детски мелодиски инструменти ▶ Придружба на песни и кратки ритмички и мелодиски мотиви со детски музички инструменти 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Ритам ▶ Мелодија ▶ Имиња на детски музички инструменти (кој се користат во училиштето) ▶ Придружба 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Вежби со изведување ритмички движења со удирање на маса, плескање со раце и сл.; ▶ имитирање на движењата кои се изведуваат при свирење на детски ритмички инструменти направени од природни материјали; ▶ изведба со детски ритмички инструменти (пр., повторува кратки ритмички мотиви); ▶ свирење на детски мелодиски инструменти (металофон); ▶ едноставна придружба на позната песна со ДМИ.

5. ОСНОВИ НА МУЗИЧКАТА ПИСМЕНОСТ (ориентационо 6 часа)			
Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ да ги препознава знаците на нотното писмо: петтолиние, виолински клуч, знак за нота, сол1 и ми1; ▶ да умее да пишува виолински клуч. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Елементи на нотно писмо: нота, петтолиние, виолински клуч ▶ Постапување на тоновите сол1 и ми1 на петтолиние. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Нота ▶ Петтолиние ▶ Виолински клуч 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Запознавање со елементите на нотното писмо: нота, петтолиние, виолински клуч; ▶ вежби за пишување на виолински клуч, нота.

З. Дорѓановиќ

6. ОСНОВИ НА ДЕТСКОТО МУЗИЧКО ИЗРАЗУВАЊЕ И ТВОРЕЊЕ (ориентационо 6 часа)			
Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ да се поттикнува за музичко изразување со глас, свирење, движење; ▶ да стекнува сигурност и самодоверба во сопственото музичко изразување; ▶ да ужива во музичкото изразување. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Креативно изразување преку пеење, движење и свирење ▶ Изразување на впечатоците од слушаната музика на различен начин. 		<ul style="list-style-type: none"> ▶ Самиот ученик на обработена песна или музички пример создава сопствена кореографија со движење на своето тело, измислување на чекори и движења со рацете; ▶ креативно изразување и творење на слушаните песни и музичките примери*; ▶ учество во игри и драматизации; ▶ учество во активности во кои учениците наместо да одговараат со зборови одговараат со пеење*; ▶ учество во активности преку сопствено изразување впечатоци од слушаната музика.

*Одредени цели и активности се наменети за учениците со поголеми остатоци на слухот.

D. Kaptanovska

3. ДИДАКТИЧКИ ПРЕПОРАКИ

Наставните содржини по предметот *музички вежби* даваат можност да се реализираат интегрирано со содржините од наставните програми по мајчин јазик, математика, запознавање на околината и физичко и здравствено образование. Исто така, се дава можност за внатрешно интегрирано планирање на сите теми во согласност на потребите на учениците и планираните активности.

При реализирање на содржините наставникот треба да го поттикнува и фали секое дете при музичкото изразување и не смее да се дозволи да се прави атмосфера на компетитивност меѓу учениците.

Со оглед на специфичната природа на слушните оштетувања и корелацијата со предметот музички стимулации и ритмички вежби се препорачува изведување вежби за правилна артикулација и правилно дишење пред започнување на изведувањето на планираните содржини.

Во некои од темите (пеење и артикулација, слушање музика, основи на детското музичко изразување и творење) поставени се цели и активности кои се наменети за учениците со поголеми остатоци на слух (со помали оштетувања на слухот). Со учениците со поголеми оштетувања за време на овие часови можат да се реализираат цели и активности од темите каде учениците покажуваат поголеми афинитети и интереси.

Во однос на употребата на музички инструменти најсоодветно е да се употребуваат инструменти кои даваат силни вибрации (ударни инструменти) со цел учениците со слушни оштетувања тактилно да го перципираат ритмот и да изведуваат движења на телото согласно со дадениот ритам.

Програмата по музички стимулации и ритмички вежби треба да е во тесна корелација со предметот комуникација. Пред изведувањето на наставните содржини треба да се утврди слушниот статус на учениците со цел правилна процена на можностите и способностите на учениците за усвојување на содржините по овој предмет.

Учениците со оштетен слух треба да се мотивираат за креативно изразување преку смислување на сопствени движења, односно кореографија со соодветна употреба на гестикулација.

Налозите треба да се даваат со употреба на методата на тотална комуникација. Сите нови усвоени зборови односно поими треба да се запишуваат. На учениците треба да им се поставуваат барања секој нов усвоен збор или поим да го употребуваат во различни и нови контекстни ситуации.

D. Dobranski

➤ **Годишен фонд на часови**

ТЕМИ	Број на часови
1. Пеење	18 часа
2. Музика и движење	22 часа
3. Слушање музика	10 часа
4. Свирење на детски музички инструменти	10 часа
5. Основи на музичката писменост	6 часа
6. Основи на детското музичко изразување и творење	6 часа
Вкупно:	72 часа

Забелешка: Бројот на часовите е даден ориентационо.

➤ **Наставни средства:**

- ▶ аудио- визуелни средства (ТВ, ДВД- плеер, видеолеер, компјутер);
- ▶ детски музички инструменти;
- ▶ дидактички средства и материјали;
- ▶ разни извори на учење од непосредната околина (предмети во природата и околината);
- ▶ визуелни средства (слики, фотогафии, апликации и сл.);
- ▶ Интернет, образовни софтвери.

4. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Во текот на наставата редовно се следат и вреднуваат постигањата на учениците, се прибираат показатели за нивните активности, мотивираноста за музичко изразување, ангажираноста на учениците, посветеноста во работата, како и тимската работа (формативно оценување). При следењето на постигањата на учениците, наставникот треба особено да внимава кон индивидуалниот пристап во постигањата на секој ученик/ученичка.

D. Dostanovic

5. ПРОСТОРНИ УСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Програмата во однос на просторните услови за реализацијата се темели на Нормативот за простор за I, II и III одделение и за наставните средства за III одделение донесен од страна на министерот за образование и наука.

6. НОРМАТИВ ЗА НАСТАВЕН КАДАР

Наставата по музичко образование во трето одделение може да ја изведува лице кое завршило:

- ▶ Филозофски факултет - Институт за дефектологија, дипломиран дефектолог;
- ▶ дефектолошки факултет согласно Законот за основно образование.

7. ОЧЕКУВАНИ РЕЗУЛТАТИ

Ученикот/ученичката:

- зазема правилен пејачки став;
- пее култивирано (умерено, без гримаси, дигање на рамења и викање);
- препознава звуци од природата и околината;
- активно слуша музика;
- изведува едноставна кореографија во музичко-ритмички активности;
- именува и применува ритмички и мелодиски детски инструменти;
- разликува основни видови на темпо и динамика;
- препознава и применува музички писмени знаци (петтолиније, виолински клуч, нота);
- користи ИКТ за музичко изразување.

Д. Дорѓановиќ



8. ПОТПИС И ДАТУМ НА ДОНЕСУВАЊЕ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Наставната програма по *музички симулации и рилмички вежби* за трето одделение на деветгодишното основно образование за учениците со оштетен слух ја донесе



Никола Голеров,
министер за образование и наука

Скопје 23.06.2010

